

Wernisaż Andrzeja Strumiłły 8 czerwca 2017 rok, „Obrazy”

Wystawa zorganizowana została z okazji 90. rocznicy urodzin malarza oraz Roku Andrzeja Strumiłły w województwie Podlaskim. Ekspozycja składała się z 11 dzieł, nosząca tytuł "Obrazy".

Organizatorzy wystawy: Mała Galeria APK - Miejski Dom Kultury, Stowarzyszenie Inicjatyw Społeczno - Kulturalnych "Nad Czarną Hańczą" p. Henryk Kudela, kurator wystawy Janina Osewska. Archiwum zdjęć APK foto. Wojciech Piotrowicz APK-MDK

ANDRZEJ STRUMIŁŁO

Artysta malarz, fotografik, grafik i ilustrator książek, autor wierszy i dzienników, animator życia artystycznego i społecznego – ur. 23 X 1927 r. w Wilnie jako pierworodny syn Rafała (1898–1945) i Kazimierzy z Jurszanów (1906– 1983). Dzieciństwo, „pogodne i piękne”, spędził na ziemi mińskiej. Naukę rozpoczął w Świecianach, uczył się także w Wilnie, do gimnazjum uczęszczał w Lidzie. Podczas wojny przebywał u dziadków w Nowojelni (położonej pomiędzy Lidą a Baranowiczami), w Nowogródku (przez parę miesięcy kształcił się w rosyjskiej dziesięciolatce) i w Mińsku. Wiosną 1945 r. przybył transportem do Lublina, następnie udał się do Łodzi, gdzie jesienią podjął studia w Państwowej Wyższej Szkole Sztuk Plastycznych pod kierunkiem Władysława Strzemińskiego, jednocześnie zapisując się na Wydział Humanistyczny Uniwersytetu Łódzkiego (ze studiów uniwersyteckich zrezygnował). Edukację artystyczną kontynuował (od 1947 r.) w Akademii Sztuk Pięknych w Krakowie; dyplom magistra sztuki otrzymał w 1950 roku. Był asystentem prof. E. Eibischa na tej uczelni w latach 1949–1951, następnie (1952–1953) asystentem prof. A. Rychtarskiego w Państwowej Szkole Sztuk Plastycznych w Łodzi. W 1947 r. poślubił Danutę, artystkę malarkę. Okres 1953–1956 spędził wraz z żoną i dwójką dzieci, synem Rafałem i córką Anną, w mazurskiej wsi Krzyże nad Jeziorem Nidzkim w Puszczy Piskiej. Jesienią 1956 r. zamieszkał na Starym Mieście w Warszawie. Zajmował się różnymi dziedzinami plastyki użytkowej, m.in. wystawiennictwem i scenografią oraz ilustrowaniem i projektowaniem książek. Pierwszą z nich była proza dla młodzieży Przygody Li Ta Hai [Warszawa, „Nasza Księgarnia”, 1956]. W następnych latach ilustrował m.in. utwory H. C. Andersena, J. Verne’a, A. Czechowa, J. Conrada, M. Nortona, Mieczysławy Buczkówny i Wojciecha Żukrowskiego, ale przede wszystkim przekłady z literatury krajów Azji i wschodnich republik ZSRR (m.in. seria Poezja Narodów Związku Radzieckiego w Wydawnictwie Łódzkim). Otrzymywał nagrody w tej dziedzinie, m.in.: brązowy medal na Międzynarodowej Wystawie Książki w Moskwie w 1965 r., Grand Prix na Biennale Ilustracji w Bratysławie w 1971 r. Odbił wiele podróży artystycznych: Rumunia (1953), republiki dalekowschodnie ZSRR (1953, 1957, 1968, 1971, 1972, 1974, 1978, 1979), Chiny (1954 i 1961), NRD (1956), Włochy (1957, 1972, 1973), Indie (1959, 1970 i 1972), Jugosławia (1962), Syria (1964),

Turcja (1965), Belgia (1967), Mongolia (1967, 1973, 1974), Francja (1968, 1977), Wietnam (1969, 1970 i 1978), Wielka Brytania (1971), Nepal (wyprawy alpinistyczne 1974 i 1980), Szwecja (1977), Japonia i Tajlandia (1978), podczas których tworzył cykle rysunkowe i fotograficzne oraz gromadził kolekcję sztuki i przedmiotów kultury materialnej Dalekiego i Środkowego Wschodu (znaczna ich część trafiła do zbiorów Muzeum Etnograficznego i Muzeum Azji i Pacyfiku w Warszawie). W latach 70. często też przebywał w wybudowanym przez siebie domu w Niedźwiedzim Rogu nad jeziorem Śniardwy. Uczestniczył w wielu działaniach na rzecz ochrony krajobrazu Mazur (w latach 1978–1982 był przewodniczącym społecznej rady Mazurskiego Parku Krajobrazowego). Przyjaźnił się z prozaikiem Bohdanem Czeszko (1923–1988), który postawił dom w mazurskiej osadzie leśnej Kierzek. W 1970 r. opublikował tom wierszy z lat 1947–1967: *Moje* [Kraków, Wydawnictwo Literackie], w którym połączył słowo z obrazem i fotografią autorską: *Komunikat słowny ma dla człowieka wagę i zasięg wyjątkowy. Jest on przydatniejszy niż jakikolwiek inny język sztuki. I chociaż w szczególnych przypadkach jego działalność i precyzja dalekie są od obrazu, dźwięku, zapachu lub dotyku, a użycie metafory nie zawsze zjawisko rozjaśnia i ułatwia jego jednoznaczną interpretację, nie mogłem sobie odmówić notowania poetyckiego.* [A. Strumiłło, 1976]. Od drugiej połowy lat siedemdziesiątych coraz częściej przebywał na Suwalszczyźnie. W roku 1977 (wraz z rzeźbiarzem Janem Bohdanem Chmielewskim, 1927–2014) zainicjował i pełnił przez kilka lat funkcję komisarza dorocznych spotkań artystów, naukowców, ekologów pn. „Kultura i środowisko”, organizowanych (do 1994 roku) pod patronatem wojewody suwalskiego w zespole poklasztornym w Wigrach. W latach 1977–1980 był profesorem kontraktowym ASP w Krakowie. Od IX 1982 r. do IX 1984 r. przebywał w Nowym Jorku, gdzie kierował Graphic Presentation Unit Sekretariatu Generalnego ONZ w Nowym Jorku. Nadsyłał nieregularnie do tygodnika suwalsko-mazurskiego „Krajobrazy” korespondencję. Po powrocie w 1985 roku zamieszkał w Maćkowej Rudzie nad Czarną Hańczą koło Suwałk, w miejscu, które po raz pierwszy ujrzał 12 VIII 1982 r., jeszcze przed wyjazdem do Stanów Zjednoczonych: *Wieczorem odwiedziłem dom Łapińskich w Maćkowej Rudzie. Przy dobrym domowym tokaju z czarnych porzeczek powiedziałem, że tęsknię za miejscem prawdziwym, że moje Mazury stały się ciasne i gęste, że wody się zmąciły, i że na starość ciągnie człowieka do świata dzieciństwa. Że może gdzieś tu jest nad czystą wodą takie miejsce prawdziwe. Wówczas pan Włodzimierz powiedział: – Tak. Po obiedzie pojechaliliśmy drogą ku Suwałkom. Po dobrym kilometry skręciliśmy polną drogą w bok, na lewo, w stronę Czarnej Hańczy i stanąłem na dziedzińcu zaniedbanego gospodarstwa. 37 Było to stare siedlisko, przynajmniej XIX-wieczne, sądząc po okazałym modrzewiu i lipach, ze starym sadem, położonym na lekkim wyniesieniu terenu schodzącym ku Czarnej Hańczy. Całą noc z 12 na 13 VIII nie mogłem spać i zbudowałem tam*

nowy dom. Jeszcze nie wyjechałem, a już powróciłem. Będę nad brzegiem Czarnej Hańcy, gdziekolwiek będę. [Andrzej Strumiłło, *Factum est*, s. 129]. Na Suwalszczyźnie włączył się w życie kulturalne i społeczne miasta i regionu, będąc jednocześnie członkiem m.in. Rady Kultury Ministerstwa Kultury i Sztuki, Zarządu Fundacji Kultury Polskiej. Udzielał się w radach naukowych i programowych wielu wojewódzkich i miejskich instytucji i organizacji (m.in. Wigierskiego Parku Krajobrazowego, od 1989 r. – Narodowego). W 1985 r. otrzymał nagrodę tygodnika „Krajobrazy” i wojewody suwalskiego „Za odwagę w myśleniu i działaniu” im. Ignacego Prądzyńskiego. Wykładał na filii Akademii Teologii Katolickiej w Suwałkach (1986–1987) oraz Wszechnicy Mazurskiej w Olecku. Opracował koncepcje wydawnicze, dokonał wyboru fotografii i tekstów oraz zaprojektował graficznie pierwsze albumy o przyrodzie i kulturze Polski północno-wschodniej: Mazurski Park Krajobrazowy (1985), Suwalski Park Krajobrazowy (1986) i Wigierski Park Krajobrazowy (1988). Opublikował także autorski album *Nepal* (1987). W 1984 w Wydawnictwie Literackim w Krakowie wydał drugi tom wierszy z lat 1968–1977 pt. *Jak*, w połączeniu z rysunkami, grafiką i fotografią. Przygotował wiele wystaw indywidualnych (malarstwa, rysunku, fotografii i ilustracji) w kraju i za granicą, a także w suwalskim Biurze Wystaw Artystycznych, (z którym współpracował w szerokim zakresie przez cały okres jego działalności) i Muzeum Okręgowym w Suwałkach. Dom w Maćkowej Rudzie uczynił miejscem wielu spotkań artystów krajowych i zagranicznych, polityków i działaczy społecznych, duchownych, grup młodzieży i zespołów artystycznych, animatorów kultury, a także pisarzy. We wrześniu 1989 roku przebywał w nim Czesław Miłosz, z którym Strumiłło nawiązał kontakt listowny podczas pobytu w Nowym Jorku. Do *Księgi Psalmów i Apokalipsy*, (tłumaczonej z hebrajskiego przez poetę), artysta namalował w 1988 r. cykl osiemnastu obrazów (120 x 180 cm) pt. *Psalmy*, których premierowa wystawa odbyła się w Białej Synagodze w Sejnach oraz w 1993 r. cykl dwunastu obrazów (120 x 200 cm) pt. *Apokalipsa* (premierowa wystawa we wrześniu 1993 r. w Państwowej Galerii Sztuki Współczesnej we Włocławku). Bliski Strumiłłowego domu jest również Eugeniusz Kurzawa, który w swojej posiadłości w Zbąszyniu (koło Zielonej Góry) wraz z żoną Lidią realizuje od 1994 r. ideę wyniesioną z wigierskich spotkań „Kultura i środowisko” pn. „Ogród sztuk” (w 1999 r. odbyła się tam wystawa prac Andrzeja Strumiłły, który zaprojektował również okładki i ilustracje do dwóch tomików wierszy poety). Andrzej Strumiłło wykonał także drzeworyty do tomu wierszy Leszka Aleksandra Moczulskiego *Odwitania z Suwalszczyzną* (Suwałki, 1989). Artysta zajmował się wówczas twórczością malarską i projektowaniem albumów, m.in. *X lat Wigierskiego Parku Narodowego* (1999) oraz fotografii *Wiktora Wołkowa Krzyż* (1999, Nagroda Wydawców Katolickich *Feniks* 2000) i *Słońce* (2001). Wiele uwagi poświęcał realizowaniu swojej pasji – hodowli koni. W latach 1997–2001 był kuratorem międzynarodowych plenerów rzeźbiarskich „Integrart”,

które odbywały się w Maćkowej Rudzie i Ośrodku Edukacji Środowiskowej WPN nad Zatoką Słupiańską. W 2001 r. nagrał dla suwalskiego Radia 5 kilkanaście godzin rozmów z Piotrem Bajerem pt. Wspomnienia z życia. Wraz z Czesławem Miłoszem i Tomaszem Venclovą zainicjował powstanie Księgi Wielkiego Księstwa Litewskiego [Fundacja „Pogranicze”, 2009]. W 2009 r. w Oficynie Wydawniczej STOPKA w Łomży wydał dzienniki z lat 1978–2006 Factum est [Stało się; Łomża, 2008]. Opublikował też tom poezji pt. Ja [Łomża, 2010], w którym zamieścił wiersze z poprzednich dwóch książek oraz parę dotychczas niedrukowanych. Moje i Jak zajmują szczególne miejsce w twórczości Andrzeja Strumiłły, bowiem opublikowana w nich poezja i ilustracje pochodzą z całego okresu aktywności twórczej artysty (od 1946 roku). I mimo zmian opcji stylistycznych i preferencji estetycznych układają się w jeden bardzo spójny komunikat, w którym Strumiłło obnaża się bodaj najbardziej. Obcuje z obydwoma książkami – jak w żadnej innej wypowiedzi artystycznej – można poznać osobowość i naturę ich autora, jego fascynacje i interpretacje, wzloty i upadki, obawy i lęki, ciągły niepokój i konieczność tworzenia. [J. M. Jackowski]. Andrzej Strumiłło należy do Związku Polskich Artystów Plastyków (od 1952 r.) i Związku Polskich Artystów Fotografików (od 1978 r.). Od grudnia 2008 roku patronuje autorskiej galerii funkcjonującej w strukturze Muzeum Okręgowego w Suwałkach. Jest laureatem wielu nagród państwowych za twórczość artystyczną i działalność społeczną. Od czerwca 2002 r. posiada tytuł Honorowego Obywatela Miasta Suwałk, przyznany „w dowód najwyższego uznania dla twórczych i popularyzatorskich dokonań oraz udziału w życiu kulturalnym Suwałk”.

Opracował Zbigniew Fałtynowicz (Muzeum Okręgowe w Suwałkach).

Artykułu o wystawie i spotkaniu na stronach:

https://www.wrotapodlasia.pl/pl/kultura/kalendarz_impres_kulturalnych/rok2017/rokandrzej_astrumilly/andrzej-strumillo-w-augustowie.html

<http://augustow24.pl/album-109/andrzej-strumillo-w-augustowie.3005.html>

<http://augustow24.pl/info/andrzej-strumillo-w-augustowie.17141.html>

Ilustracja 1: Na zdjęciu Anna Jastrzębska Dyrektor APK i Andrzej Strumiłło podpisujący książkę.

źródło: Muzeum Okręgowe w Suwałkach

Ilustracja 2: Ekspozycje obrazów Strumiły. Osoby oglądają wystawę.

Ilustracja 3: Zdjęcie przedstawia okładkę książki "Tajga", rysunki malarza.

Ilustracja 4: Goście na wernisżu, w tle trzy obrazy malarza.

Ilustracja 5: Na zdjęciu Andrzej Strumiłło (przed oficjalnym otwarciem wystawy), w tle obrazy malarza.